

Посібник для медіа та творців контенту

ІНКЛЮЗІЯ В ФОКУСІ: Від розуміння концепції до журналістських стандартів

Усі різні — усі рівні.

Як перестати стигматизувати
та почати створювати етичний,
безбар'єрний інфопростір.

Що таке інклюзія насправді?

Інклюзія — це процес активного залучення в суспільні відносини всіх громадян, незалежно від їхніх особливостей та різноманітності.

Інтеграція вимагає, щоб людина адаптувалася до існуючої системи. Інклюзія вимагає, щоб система змінилася та адаптувалася до **потреб кожної людини**. **Інклюзивність** — це не тільки про людей з інвалідністю. **Це про всіх.**

Ілюзія доступності: Реальність поза нормами

«Інклюзивне корито» vs «інклюзивний міст». Закарпаття: 78-річна Христина Росоха змушена переправлятися через річку на кориті по саморобній канатній переправі, щоб дістатися до магазину.

«Доступність регулюється нормами». Запоріжжя: посадка в електричку за допомогою звичайного відра/стільця.

Відчуваєте себе виключеними?

Соціальний експеримент Торонто. Проект зупинки, в яку не можна зайти. Вивіски оформлені шрифтом Брайля та жестовою мовою за склом, без літерної розшифровки.

«Почуваєтесь виключеними? Те ж саме відчувають 400 тисяч мешканців Торонто з інвалідністю».

Дизайн без емпатії = системне виключення.

Бізнес як агент змін: Інклюзивний дизайн вигідний усім

Супермаркети.

«Тиха година» (наприклад, мережа Countdown, Нова Зеландія) для людей із сенсорним перевантаженням.

Ритейл.

Адаптовані примірочні кімнати з поручнями та місцями для сидіння (наприклад, Marks & Spencer).

Інфраструктура.

Кімнати тиші та сенсорного розвантаження в аеропортах (наприклад, Франкфурт, Німеччина).

Інклюзія — це не благодійність. Це стандарт якісного сервісу.

НІЧОГО ДЛЯ НАС БЕЗ НАС

Головне правило справжньої інклюзії

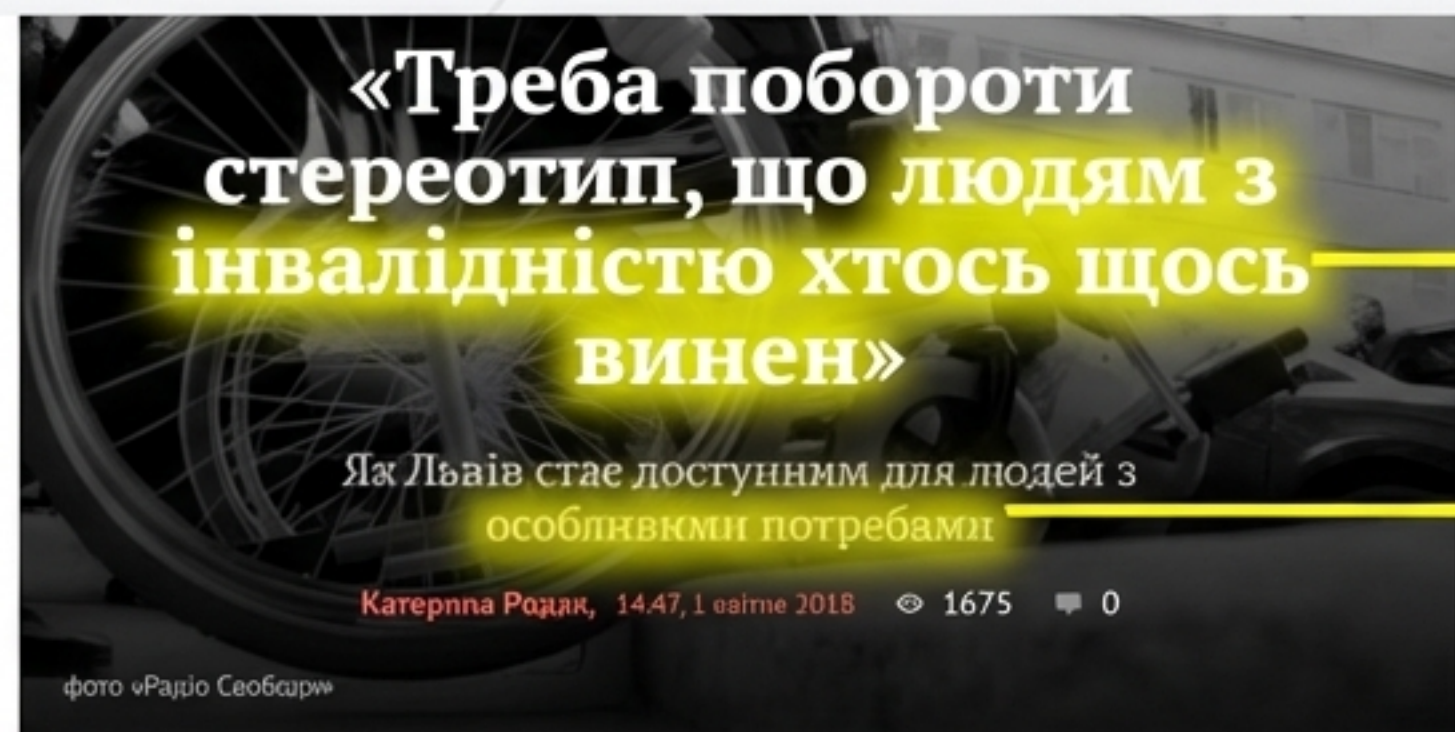
Інклюзія не створюється «згори» для когось.
Вона створюється разом зі співчасниками процесу.
Цей принцип — від архітектури до журналістики —
єдиний шлях до нормалізації.

Зміна ролей: Від об'єкта жалю до співтворця

Людина з інвалідністю — це не просто «герой зворушливого сюжету». Це повноцінний творець інфопростору.

Розбір польотів: Анатомія стигматизації у заголовках

Що не так: Патерналістський тон. Фокус на "вині" та "обов'язку" підтримує ставлення до людей з інвалідністю як до тягаря, а не як до рівноправних громадян, чії права мають бути забезпечені за замовчуванням.

Що не так: Застаріла термінологія. Всі люди мають однакові базові потреби (в освіті, пересуванні). Різняться лише способи їх задоволення. Правильно: «люди з інвалідністю».

Нещодавно депутати Львівської міської ради ухвалили створення інклюзивно-освітнього центру для дітей з особливими потребами. Сайти міських та державних структур адаптують для людей із вадами зору, а біла головних архітектурних пагі'яток Львова встановлюють бронзові міні-копії для незрячих. Окрім того, у лютому цього року Верховна Рада у першому читанні ухвалила законопроект, який передбачає штрафи для чиновників, якщо у містах не створена інфраструктура для людей з інвалідністю.

До теми

30 березня у львівському музеї «Територія терору» відбулась

Розбір польотів: Пастка «Надихаючої історії» та токенизм

marie claire

Новості Мода Красота Общство Селебритти Стіпс життя Спецпроекти Brand Influencers

ІНКЛЮЗИВНА МОДЕЛЬ УЛЯНА ПЧОЛКІНА У ФОТОСЕСІЇ ВАРВАРИ БАРТО

Головна · Стіпс Життя · Інтерв'ю з моделлю Уляною Пчолкіною у фотосесії Варвари Барто

13 вер 2021, 11:00

Інклюзивна модель Уляна Кузьменко вже не вперше стверджують, що щиро п

«Дуже хочеться змінювати тему не була табуовано проекті як частина наш

Модель Уляна Пчолкіна

Якою має бути впливова жінка?

Перш за все – самодостатньою. Це психологічно зріла людина, у якої ця зрілість проявляється у всіх сферах життя. Фінансові досягнення уже не єдиною складовою успіху особистості. Самодостатність – це можливість бути собою, коли не потрібно нічого вигадувати та грати чужі або нав'язані ролі. Саме такою я бачу успішну жінку – цілісно у всіх сферах життя, які вона обрала.

За що ви щодня дякуєте Всесвіту?

Вірюю, що я веду свій Щоденник вдячності, де занотую кожну дрібничку, за яку хочу подякувати Всесвітові, адже це він створює такі можливості для мене.

Які соціальні проблеми в Україні вважаєте найважливішими?

Відсутність реабілітації та можливості обрати якісну освіту для людей з інвалідністю, недоступність якісних медичних послуг. І кожне з цих питань можна розкласти на складові. Кожен із нас може змінювати себе й свої стереотипи і впливати на вирішення хоча б найдрібніших питань, аби кожному з нас було комфортно існувати поруч одне з одним. Це найголовніше.

Називати людину «інклюзивною моделлю» – це зведення її професіоналізму до факту інвалідності. Чи називаємо ми інших моделей «неінклюзивними»?

Завжди ставте собі питання: **чи дійсно необхідно згадувати «ознаки» або «особливості»** в цьому контексті?

Глорифікація (Glorification). Зведення відповідей героїні виключно до подяк Всесвіту за подолання труднощів створює образ «супергероя», що відокремлює її від звичайних людей.

Спектр експертності: Зламайте шаблон

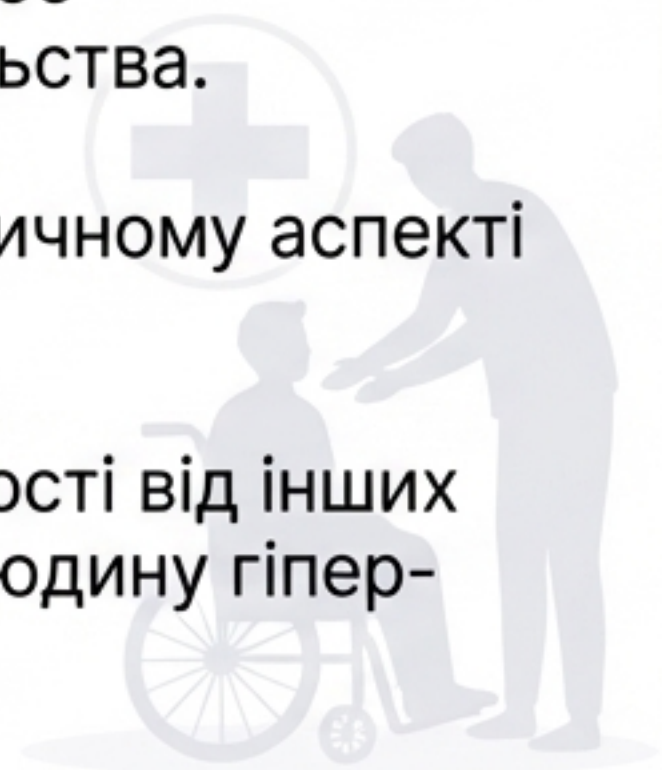
Долучайте людей з інвалідністю як експертів з різних тем, а не тільки як коментаторів з питань їхньої інвалідності. Людина з інвалідністю може бути експертом у будь-якій сфері.

Візуальна репрезентація: Правила для кадру

Загальне правило: візуальна частина не має бути образливою та не повинна створювати враження відокремленості.

✗ УНИКАТИ

- Зображення на самоті або відокремлено від суспільства.
- Фокус виключно на медичному аспекті інвалідності.
- Акцент на факті залежності від інших (наприклад, сцени, де людину гіперопікають).

✓ РОБИТИ

- Зображувати у щоденних соціальних обставинах та на робочому місці.
- Показувати взаємодію на рівних з іншими людьми.
- Включати людей з інвалідністю у кадри для "загального фону", показуючи їх як органічну частину громади.

Практика видимості: Ініціативи, що змінюють правила

Київ — дружній для батьків і малюків

Доступні вибори (Юлія Ресенчук)

Фестивалі інклюзії та кампанії #SVOYA

Lights for Rights — акція видимості

Суспільство вже формує запит на різноманіття. ЗМІ мають пояснювати, що усунення бар'єрів служить інтересам усього суспільства.

Місія журналіста: Зміна суспільної парадигми

Журналісти є головними агентами зміни громадської думки. Навчіть суспільство приймати людей на рівних.

- Зосереджуйте увагу на фізичних і психологічних бар'єрах, а не на обмеженнях людини.
- Людина з інвалідністю — звичайна людина з неповторним характером, своїми слабкостями, сильними сторонами та мріями.
- Вони нічим не кращі й не гірші від усіх інших.

Чек-лист творця контенту: Перед публікацією

1.

Суб'єктність.

Чи є герой активним учасником історії, який робить внесок у суспільство, а не просто об'єктом жалю чи опіки?

2.

Доречність.

Чи дійсно важливий фокус на інвалідності або фізичних ознаках для суті цього матеріалу?

3.

Термінологія.

Чи використана "людиноцентрована" мова (напр., «людина з інвалідністю», а не ярлики чи термін «особливі потреби»)?

4.

Бекграунд.

Чи представлені люди з інвалідністю у ваших візуальних матеріалах на фоні, як звичайна частина повсякденного життя громади?

Усі різні — усі рівні.

Створюємо етичний та інклюзивний простір разом.

Застосуйте ці стандарти вже у наступному матеріалі.
Поділіться цим посібником з колегами в редакції.